

ST.

7. juni 1947
59. årgang
Nr. 19-20

OLAV

Biskops preken

Jubileet

Ungdomsforbundet

Dei levande — dei døde

En soldat vender hjem

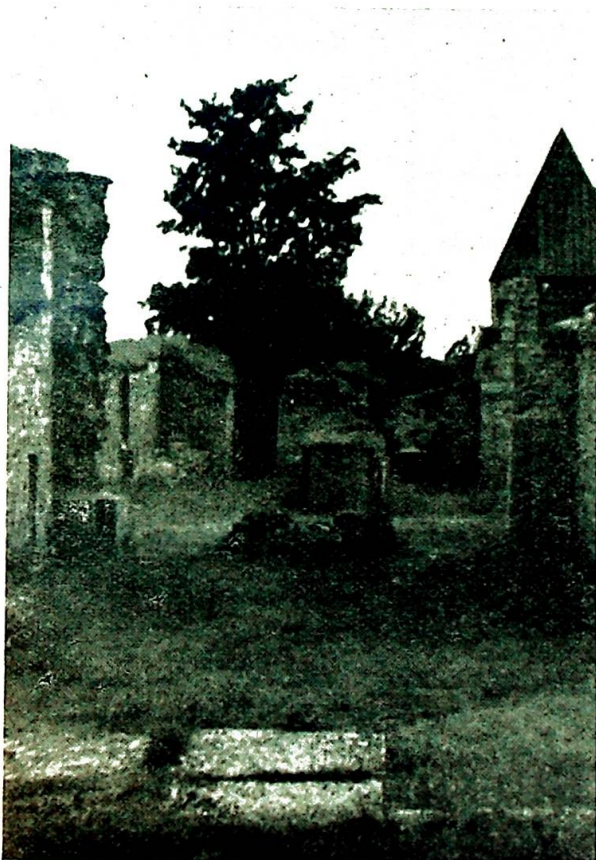
St. Olavsforbundet

Til Stiklestad

Her hjemme

40
øre

1147 - 18. MAI - 1947

VÅRE KIRKER

på søn- og helligdager

Liturgisk
kalender:

OSLO

St. Olavs kirke, Akersvegen 1.
Soknepresten, telefon 41 41 61.

Fromesse kl. 7.
Stille messe kl. 8,15.
LOW MASS kl. 9,45.
English Sermon.

Høgmesse med preken kl. 11.
Aftengudstjeneste kl. 19.

St. Hallvards kirke, Urtegt. 29.
Fransiskanerne, telefon 68 08 68.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste kl. 17.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, telefon 44 23 24.

Fromesse kl. 8,15
Høgmesse kl. 10,30
Kl. 18 Aftengudstjeneste.

Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17,
Stabekk.
Soknepresten, telefon 53 77 35.

Fromesse kl. 9,05
Høgmesse kl. 10,45
Aftengudstjeneste kl. 17,45.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, telefon 37 45 90.

Høgmesse kl. 9,30
Aftengudstjeneste kl. 17,00.

Vår Frue Villas kapell, Montebello,
Smestad.
Prestegården, telefon 55 81 21.

Høgmesse kl. 8,30.
Aftengudstjeneste kl. 16,30.

ARENDAL:

St. Franciskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, telefon 2 209.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse 10,45
Aftengudstjeneste.

BERGEN:

St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, telefon 15 410.

Fromesse kl. 8,30.
Høgmesse kl. 11.
Aftengudstjeneste.

DRAMMEN:

St. Laurentius kirke, Cappelens
gate 1.
Soknepresten, telefon 2 019.

Fromesse kl. 8,30
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste.

FREDRIKSTAD:

St. Birgitta kirke.
Soknepresten, telefon 1 438.

Ottemesse kl. 8,15.
Høgmesse kl. 10,30.
Foredrag med sakramental velsig-
nelse kl. 19.

HALDEN:

St. Peter kirke, Kr. V.s plass 1.
Soknepresten, telefon 1 168.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste.

HAMAR:

St. Torfinn kirke, Torvgaten 113.
Soknepresten, telefon 1 751.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste kl. 18.

HAUGESUND:

St. Josef kirke, Haraldsgt.
Soknepresten, telefon 3 195.

Fromesse kl. 8,30
Høgmesse kl. 11,00
Aftengudstjeneste kl. 18.

HØNEFOSS:

St. Theresia kirke, Vesterntangen
Soknepresten, telefon 266.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30
Aftengudstjeneste.

KRISTIANSAND S.:

St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, telefon 4 225.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30
Aftengudstjeneste kl. 17.

PORSGRUNN:

Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, telefon 644.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse » 10,30
Aftengudstjeneste kl. 19.

STAVANGER:

St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten telefon 25 534.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste.

Søndag 8. juni: 2. søndag etter pinse. Høytideligholdelse av Kristi Legemsfest. Ep. 1. Kor. 11, 23—29. Ev. Joh. 6, 56—59.

Mandag: Dag i oktaven.

Tirsdag: Dag i oktaven.

Onsdag: Dag i oktaven.

Torsdag: Oktavdag.

Fredag: Jesu Hjertefest.

Lørdag: Basilius den store, biskop og kirkelærer † 379.

Søndag 15. juni: 3. søndag etter pinse. Ep. 1. Pet. 5, 6—11. Ev. Luk. 15, 1—10.

Mandag: Dag i oktaven.

Tirsdag: Dag i oktaven.

Onsdag: Efrem, bekjenner og kirkelærer. — Markus og Marcellianus, martyrer.

Torsdag: Juliana av Falconieri, jomfru † 1340. — Gervasius og Protasius, martyrer.

Fredag: Oktavdag.

Lørdag: Aloysius, bekjenner † 1591.

Søndag 22. juni: 4. søndag etter pinse.

SYLLING: St. Hallvard kapell.
Presteboligen, telefon 9 028.

Høgmesse kl. 10,30
Aftengudstjeneste.

TØNSBERG: St. Olavs kapell.
Soknepresten, telefon 2 238.

Fromesse kl. 8,00
Høgmesse kl. 10,30

«Søk først Guds rike og hans rettferd, og dere skal få alt annet attpå.» — Matt. 6, 35.

Høytelskede i Herren!

Kristus er den samme i går og i dag og gjennom alle århundrene. Slik er det også med den kirke Han har grunnlagt og som er fortsettelsen av Hans liv og Hans verk. Slekt følger etter slekt. De menneskelige innretninger forsvinner i tidens strøm. De blir tatt med av tidens bølger. De menneskelige oppfinnelser og den rent menneskelige vitenskap kan kaste glans over visse tidsperioder, men de skifter stadig og formår ikke å gi den famlende menneskehet svar på livets største problemer.

Alene Kristi kirke blir den samme i alle omskiftingene. Alene Kristi kors står urokkelig fast, høyt hevet over tingenes forgjengelighet, og det omstråler uten opphør folkene med den velgjørende glans av de evige uforanderlige sannheter. Stat Crux dum volvitur orbis: Korset står mens jorden dreier seg. Slik står kirken også der: hverken tid eller kamp, hverken angrep eller nederlag kan svekke den. De får den tvert imot til å vokse stadig sterkere og sterkere. Guds åker bærer stadig nye frukter, og de såkorn som stormen sprer i alle retninger spirer og bærer rik frukt.

Klinger ikke slike ord som en hån mellom disse ruinene hvor hver stein taler om svunnen storhet og skjønnhet, om fordums fromhetsliv og høye idealer som gikk tapt for folket vårt da stormen i det 16. århundre raste gjennom grenene av Kirkens tre? Å, nei. Vi må ikke forveksle herlige kloster- og kirkebygg med selve Kirken. Kirken er en levende organisme, Kristi levende organisme som aldri kan dø. Vel ble bygningene feiet bort av stormen og munkene jaget med. Men de ble til såkorn som spiret igjen andre steder og bar hundrefold frukt. Anden deres lever. Ja, den lever enda i disse ruiner og taler til oss. Stat Crux dum volvitur orbis: Korset står mens jorden dreier seg.

Det såkorn som i dag for åtte hundre år siden ble kastet på dette sted, har i fire lange århundrer båret slik rikelig frukt at vi har all grunn til å minnes dagen med takk til Gud og med hellig stolthet. Ja, det var en stor dag for Norge og Kirken i

Preken ved 800 års jubileet på Hovedøya for grunnleggelsen av cisterciensernes kloster år 1147

Holdt av biskop Mangers under messen i kloster-
ruinen den 18. mai.

Norge, da den 18. mai, året 1147 abbed Andverus med sine munkere, både prester og legbrødre, la grunnsteinen til Sta. Mariakloster på Hovedøya. Året i forveien hadde Cistercienserne bygd Lyseklosteret på Norges vestkyst. Og nå står de her på denne øy ved Oslo by, bare opptatt av den ene tanken å reise et hus her til Guds ære, hvor de kan utfolde seg i bønn og arbeid og nestekjærlighet, uhindret av de bånd som verden legger på menneskene.

Historien vet å fortelle om abbedenes store innflytelse på politikken, om deres beiling til kongenes gunst, om klosterets store jordrikdommer, om en del vansker, menneskelige svakheter og feil. Men den tier om det vesentlige: om munkenes liv i bønn, arbeide og forsakelse, om deres strev etter fullkommenhet, om all den velsignelse som fra dette sted gikk ut til å fornye samfunnet og løfte menneskene opp fra det jordiske til det himmelske. Det er likevel dette skjulte, dette rike åndelige livet i samfunn med Gud som utgjør et klostrets egentlige historie. Det kan ikke tolkes i tall og ytre hendinger, men det står skrevet i den evige dommers bok: «Gled dere over at deres navn er skrevet i himmelen.» (Luk. 10, 20.) «De søkte først Guds rike og Hans rettferd», og det er det som er kilden til all den signing og vel-

gjørende innflytelse som herfra gikk ut over Oslo og over Østlandet, ja, over hele Norges land.

I nesten fire hundre år var Hovedøya kloster et arnested for fromhet, nestekjærlighet og kultur, en veiviser til de høyere idealer. Det var disse munkene som formet det kristelige Norge og ga den de verdier som vi ennå lever på og forsøker å redde for folket vårt. De forsto å forene den åndelige kultur med det tunge arbeid, og det i en tid, som vi gjerne kaller «den mørke middelalder». Uten veier, uten vannledninger, uten maskiner greidde de å skape kulturverker som vår tid med alle sine tekniske midler kan misunne dem. Men så hadde de også alltid sitt mål for øye: Gud.

De dyrket jorden, siviliserte folket, omvendte bygdene til kristendommen, de hjalp de fattige, ga ly til reisende og pilegrimmer, asyl til de forfulgte. Kort sagt, de var samfunnets sjel som formet sivilisasjonen, drev arbeidet og holdt troen levende blant folket. Det var en sosiallære i praksis som skapte fred og velstand og — evighetsverdier.

Kan vi i våre dager finne et herligere forbilde enn nettopp disse munkene? En fullkommen organisert arbeidsform kan ikke tenkes. Det var en skare av dyktige menn fra alle samfunnsklasser som i skjønne harmoni organiserte sitt arbeid, ikke bare til Guds ære, men også til hele samfunnets beste. De lærte folket å verdsette arbeidet som i den gamle tid ble betraktet som trelles oppgave. *De helliget arbeidet*. De arbeidet ikke bare fordi det var nødvendig til livets opphold, men fordi det var en samfunnsak. Og de gjorde det til Guds ære, for at Gud måtte bli herliggjort i alle ting. Slik adlet de arbeidet og ga det verd og verdighet.

Religion og arbeid er søstre som må gå hånd i hånd. En hører så ofte den påstand, at Kirken bare peker på det ene nødvendige og plaserer menneskenes lykke i hin annen verden, og derfor ikke har forståelse for de arbeidende klasser. Selvfølgelig er det Kirkens egentlige oppgave å tenke på sjelen, men

hele kirkehistorien viser at nettopp Kirken har forstått å verne både om arbeidets og arbeidernes verd og verdighet. Det er en av vår tids mest skjebnesvangre villfarelser, en ulykke for samfunnet, at en vil løse arbeidet fra det kristelige Credo, rive i stykker de sterke bånd som i mange hundre år har knyttet sammen arbeid og tro, arbeid og bønn, arbeid og religion, arbeid og Kirke. For da mister arbeidet sitt verd, sin adel, og blir noe trellyndt og nedverdiggende.

Det er troen og livet etter troen som setter menneskene i det rette forhold til Guds skaperverk, slik at også hvert arbeid blir en gudsdyrking, en lovprisning av den evige Gud. Det er den kristne sosiallæres store bud, kjennetegnet på Kristi ånd: «Elsk hverandre», som er grunnlaget for fred og forståelse blant klassene og folkene.

Når verden av i dag arter seg som den gjør, da kommer det av at den har fjernet seg fra munkenes motto: «be og arbeid», og dermed brutt den fundamentale harmoni mellom det naturlige og det overnaturlige i menneskenes liv. Det var nettopp for å skape denne harmoni at munkene tok kampen opp mot de onde makter, mot verdens laster: kjødets lyst, have- og herskesyke, disse tyranner som tar freden fra menneskene. Slik la nettopp munkene grunnvullen til et lykkelig og harmonisk samfunn: de ga verden eksemplet på at Gud må settes først og sist i våre tanker, i hele vårt liv.

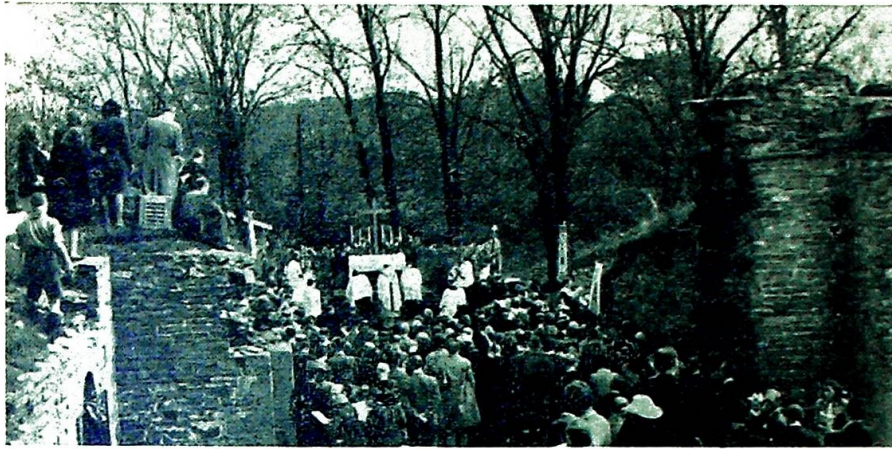
*

Høytelskede i Herren, vi er, som disse munkene, barn av Kristi Kirke. Vi er deres arvtagere. Den ånd som fylte og drev dem må også fylle og drive oss. Gud først og sist. Av kjærlighet til Ham må vi være rede til å kue hver tanke, hver lidenskap som strir mot Hans lov. Ham må vi vigse hver tanke,

(Forts. side 119.)

Barna lytter til overhyrdens røst.

(Illustrasjonene er fotos tatt av NTB, André Bongard, Erik Gustavsen og Frithjof Røren.)

800-ÅRS JUBILEET på Hovedøya

*Menneskeverk skal finne sin dom,
blir til sist til ruiner.
Livet som gikk og livet som kom,
alt som gleder og piner,
alt skal glemmes og smuldre hen,
jærtegn på ånd skal bli igjen,
mens tidene skifter med tider.*
(J. Bukdahl i «Lyseklosteret»).

«Som tegn fra svunne tider løfter ruinene fra klostret seg opp fra en verden som er låst inne bak reformasjonens og renessansens jernporter... de løfter seg opp fra middelalderens store sunkne fastland, fra en bestandighetens verden, fra en medmenneskelighet hvor andres skyld også er ens egen skyld og hvor *ennå* settes mot *nuet*, frimodighet mot øyeblikksmotet, stedet mot veien: det å bli mot det å reise... Tidene skifter med tider — snart er det *stedets* tid, snart *veiens*. I historien som i det personlige livet...» Disse ord har Jørgen Bukdahl skrevet i sin bok om Lyseklosteret ved Bergen — cistercienserkloster som klostret på Hovedøya. Og vi har rett til å anvende dem på dette kloster, for også Hovedøyas ruiner står som «jærtegn på ånd» — og at denne ånd er «sannhetens evige ånd» åpenbarte seg klart og tydelig for alle som deltok i jubileumsfestlighetene søndag 18. mai. Det var jo for oss som tiden svant bort og noe tidløst kom i stedet. Hva gjorde det at flyene brummet over våre hoder og lydfilmapparatene snurret oss om ørene — for en enkelt dag hadde stenene fått munn og mæle, og de talte intensere til oss enn tidens egne røster.

La oss derfor først lytte til hva de gjennom sin talsmann arkitekt *Gerhard Fischer* beretter om

KLOSTRETS HISTORIKK.

Tidlig på våren 1147 dro en skare cisterciensermunker og lægbrødre ut fra *Kirkstead* i England. Året før hadde cisterciensere fra det nærliggende kloster *Fountains* grunnlagt Lysekloster på Vestlandet — det skal være biskop *Sigurd av Bergen* som personlig var på *Fountains* og fikk noen munkar med seg hjem, etter at *Bernhard av Clairvaux'* venn, erkebiskop *Eskill av Lund*, hadde arbeidet for å få cisterciensere til Norden. En medvirkende årsak til munkenes ankomst var vel også at den daværende biskop *Viljalm av Oslo* sies å ha vært englander. Ferdens leder var munken *Andverus* som var nordmann, og han hadde som det var skikk og bruk 12 munkar med seg — aposteltallet går igjen over alt. Dertil kom så lægbrødrene som var gartnere og jord-

arbeidere, stenhuggere, murere og tømmermenn. En solblank maimorgen stevnet de inn Oslofjorden og så den lille by ligge under det stengende Ekeberg. Kanskje har de funnet landskapet trist, for det varte ikke lenge før biskop *Viljalm* ga dem den blide og smilende Hovedøya til boplass.

Og her fant de til og med en liten ualminnelig vakker kirke, antagelig bygd av benediktinere, men det kan ikke avgjøres med bestemthet. Vi vet bare at de vigsløt klostret sitt til jomfru *Maria* og *St. Edmund*. Det første de gjorde var å sette opp «arbeidsbrakker» hvor de kunne bo til klostret var ferdig — det er funnet rester av noen små trehus som etter all sannsynlighet har vært slike «brakker». Samtidig er de gått i gang med å utforme

den viktigste av alle klostrets bygninger, selve oratoriet, slik som det passet for gudstjenestene deres så de kunne føle seg hjemme. For å få den gamle kirken slik de ville ha den satte de således en provisorisk vegg tvers over det eldre koret og skjøtte nybygget sammen med de gamle langveggene.

Hvorledes messen foregikk i den gamle kirken forteller arkitekt Fischer i sin avhandling «Cistercienserne og Hovedøya» som ble trykt i St. Hallvard i 1935:

Gjennom små vinduer høyt oppe på veggen falt lyset bløtt og dempet inn i den gamle kirken. Sterkt lys trengte de ikke. Fra Helligkorsalteret strålte lysskjæret opp mot det store krusifikset som alltid hang der. Ved nordveggen var et sidealter foran skranken som skilte mot «tetrochorus» hvor de gamle og syke munkene kunne høre messen selv om de var for svake til å være med på sangen. Med sitt høye tønnehvelv på tvers virket dette rommet som et slags tverrskip.

Når messen skulle begynne gikk abbed og prioren høytidelig inn til plassene sine i munkekoret. Fra de høye vinduene i østgavlen falt et sterkt lys inn. Det var ingen strålende fargemystikk som i de store katedralene, for glassmaleri var forbudt og fikk først sent innpass hos cistercienserne. I tauserader kom munkene inn fra øst og fylte de lange stolrekkene på begge sider. Oppe ved høyalteret var de geistlige som skulle celebrere messen. Her var heller ikke meget av den fargegleden som tiden ellers var så rik på. Men så steg sangen under hvelvene og rommet fikk liv. —

Det var etter norske forhold et anselig bygg som grupperte seg om en kvadratisk klostergård omgitt av en overbygd buegang, korsgangen. Mot nord lå klosterkirken. I vestfløyen en rekke større og mindre rom: et lite bibliotek, kapitelsalen hvor ordensreglene ble opplest og klostrets saker drøftet, hvor klosterløftet ble avlagt

og syndere dømt og straffet. Deretter kommer vi til et mindre rom: parlatorium, d. v. s. talerrommet. Her var den nødvendigste samtale tillatt. Ellers skulle det herske taushet i klostret og først og fremst i sovesalen og korsgangen. Det var tillatt å bruke tegnspråk, men helst så lite som mulig. Bernhard hadde selv i en fastepreken pålagt brødrene: La øret faste, la tungen faste, la hånden faste fra overflødige tegn. Videre fantes det i østfløyen bl. a. forrådsrom i underetasjen og et stort dormitorium (sovesal) i overetasjen. Her lå brødrene i en stor, felles sovesal.

I sørfløyen, rett ved dormitoriet lå kalefaktoriet, et rom hvor munkene fikk lov til å varme seg. Her ble munkene også årelatt fire ganger i året. Kanskje har dette varmerommet også vært brukt til skriverom. Vegg i vegg med kalefaktoriet lå refektoriet eller munkenes store, felles spisesal, 11×9 meter. Her inntok brødrene sine ytterst nødtørftige måltider ved langborder som var oppstilt langs veggene.

Maten ble ført inn til spisesalen gjennom en luke fra kjøkkenet som lå ved siden av. I vestfløyen holdt de skjeggete lægbrødrene til. De avla også klosterløfte, men levde i det store og hele atskilt fra munkene, og hadde til oppgave å utføre gårds-, håndverksarbeid o. l.

Til klostret har det sikkert også hørt en hage med frukttrær, kjøkkenhage og blomster. Deu dag i dag kan en på Hovedøya finne planter som ikke vokser ville andre steder i landet. Allerede sist på 1100-tallet eide Hovedøya minst 12—13 gårder i bygdene omkring Oslo, bl. a. storgårder som Smestad og Borgen i Aker, og Frogn i Follo. Dessuten hadde munkene rike laksefiskerier på Døvik i Eiker og ved Hov i Hurumstrømmen.

Et eiendommelig trekk ved klostrets historie har vi i annen halvdel av 1400-årene da birgittiner-nonnene flyttet til Hovedøya fra det brente Munkeliv i Bergen. I tju

års tid hadde klostret sitt «dobbeltkonvent» av munker og nonner, men naturligvis strengt atskilt.

Fra tid til annen kom også mange besøkende til klostret på Hovedøya. De kom inn over fjorden og la til ved en brygge nede i bukta på sørvestsiden av øya. — Derfra førte en brulagt vei med murer på begge sider opp til en port med portnerstue som vi har funnet restene av. Ved brygga kunne skipene legge til uten å bli sett fra land. Det er blant annet meget mulig at kong Sverre kom inn her og ble godt mottatt av munkene og at de altså var tro mot sin konge enda han var lyst i bann. I sagaen hører vi også at kongene gikk i land på Hovedøya og hørte messe der, mens de forberedte angrep på fiendene inne i Oslo.

Men så kommer siste kapitel i klostrets historie. En mørk januarnatt i 1532 sendte Mogens Gyldenstjerne på Akershus folk over til Hovedøya. De røvet og plyndret alt og brente og brøt ned klostret til grunnen. Abbed Hans ble grepet naken i sengen sin og ført til fengsel i slottet. Abbediet på Hovedøya ble aldri bygd opp igjen. Tvert imot ble det et kjærkomment stenbrudd for slottsherrene på Akershus når de trengte sten til vollmurer og nybygg.

Men 400 år etter abbed Hans' fengsling reiste hr. Mogens etterfølger på Akershus, general *Aavatsmark*, nytt gjerde til vern om ruinene og lot foreta en omfattende drenering mens det til samme tid ble ryddet grundig opp. General *L'Orange* fortsatte arbeidet sammen med de antikvariske myndigheter. Også den nåværende plasskommandant, oberstløytnant *Bølling*, har megen historisk sans — derfor kunne 800-årsjubileet bli feiret på den eneste for dagen verdige måte: med en hellig messe som de gamle cisterciensere ville ha feiret den selv!

*

Det er blitt sagt at det er første gang siden reformasjonen at det er blitt lest messe på stedet. Det er ikke korrekt. For 20 år siden hadde O.K.Y. et stevne der ute, og nåværende sokneprest *O. Sund* celebrerte da en høymesse i kirkeruinen. Det var den gang garden som lå i kvarter der ute, og praktisk talt alle mannskapene overvar messen og sto i stram givakt under forvandlingen.

Men det er første gangen at en av biskop Viljaims etterfølgere med sine vigslende hender har løftet hostien og kalkan og fullbyrdet det store mysterium med de samme ord og i det samme språk som for 800 år siden. Første gang en stor prosesjon med prester og søstre i sin midte har gått veien fra bryggen opp til helligdommen for i samlet flokk å knele på samme måte og på samme sted som våre trosfeller i århundrer før oss for å bekjenne de nsamme tro i det samme fulltonende Credo. Ja, det er fristende å sammenligne, men det er ikke sikkert at sammenligningen faller ut til fordel for oss. Vi må minnes noen ord av arkitekt *Fischer*: «Formene kan skifte, men budet om forsakelse, lydighet til døden og kjærlighet til naturen og menneskene har vel sin gyldighet til alle tider, ikke minst i vår egen.» Det er sikkert at vår livsform, vår livsstil er så helt, helt annerledes enn menneskenes for århunder siden. Vi er jo likesom så meget mer «opplyste» — men vi må i sannhetens navn spørre oss selv om ikke de som med hele sitt hjerte fulgte messen den gangen ikke hadde mer av det samme lys: *lumen de lumini*, så *kjærligheten* for dem var en større realitet enn den er for oss i våre mellommenneskelige forhold? Mange slike tanker går gjennom sinnene på dette for vår Kirke så hellige sted — og det er ikke tanker som frister til hovmot! Men de har også en ydmyk takknemlighet i sitt følge — takknemligheten for at vi har fått lov til å høre

hjemme her, vi også — fått lov til å være med i jublen «vidt om lande».

*

Hvem var der —? Vi kan svare: praktisk talt alle våre trosfeller i Oslo og omegn samt en fyldig representasjon for de nærmestliggende menigheter. Foreningene og kongregasjonene møtte under sine faner som sammen med speiderbannerne dannet en vakker flaggborg omkring alteret. Søsterkongregasjonene utgjorde et stort kontingent, og det var en særlig glede etter messen å se våre kjære søstre danne hyggelige grupper blant oss og nyte sin andel av den skjønne sommerdags gode gaver.

Et verdig alter var reist på altrets gamle sted i kirkeruinen og prydet med de vakreste blomster. Stoler og benkerader omdannet ruinen til et virkelig kirkerom som snart fyltes til trengsel. Det var prelatmesse hvor biskopen ble assistert av de to Oslo-sokneprester *Sund* og *Novatus* — etter hvert kom alle herværende geistlige til stede og av tilreisende bemerkedes sokneprestene i Bergen, Fredrikstad og Hønefoss. Den musikalske side var i de beste hender i de tre menigheters felleskor under ledelse av *Knut Raude*, og *Rolf Østbye* preluderte og akkompagnerte kunstnerisk og sikkert. Det var jo *St. Olavs-Laget*, *St. Halvards-Laget* og *Stabekk-Laget* som var arrangørene av hele jubileet, og de tre formenn *Tangstad*, *Fabian* og *Weber* orienterte alle på det beste mens en rekke unge katolikker med *Olav Sorum* i spissen dannet et frivillig ordensvern — apropos, det var hyggelig baketter å få høre at den store stevneplass var etterlatt i en så prikkfri tilstand som ellers ikke pleier å være tilfelle når mange hundre — en kan trygt si: omkring et halvt tusen mennesker er forsamlet i det fri en hel dag igjennom. Ikke et matpapir lå igjen, men en stor del av æren for dette må i øvrig tillegges våre flinke speidere.

*

Etter en spisepause hvor lagenes kvinnelige styremedlemmer og medhjelpere sørget omhyggelig for den rettfærdige fordeling av kaffen og melken, fulgte så stevnet på idrettsplassen. *St. Olavshymnen* ble avsungen og *St. Olavsforbundets* president *Wilfred Fiala* holdt følgende tale:

«En stor minnedag samler oss til dette første katolske stevne i vårt land. Det er i dag 800 år siden klostret her på Hovedøya ble grunnlagt, det som skulle bli en kilde til velsignelse og framgang for land og folk.

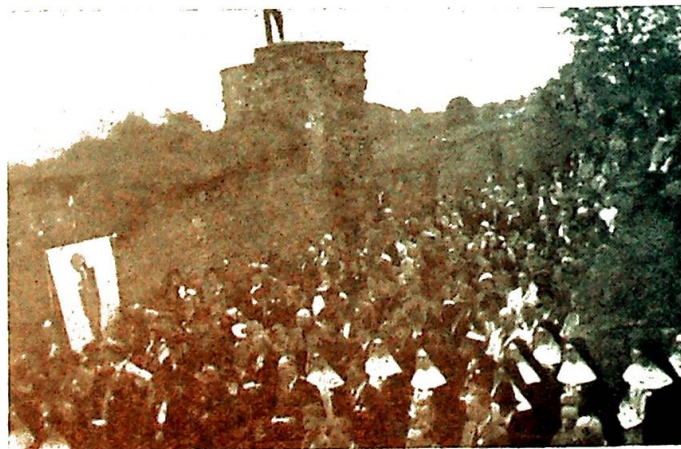
Vi vet lite om den første tiden her, men men som overalt hvor munkene slo seg ned, arbeidet de for å åpne hjertene for Kristus. De gjorde dette ikke bare med bønn og preken, men også med praktiske tiltak. Menneskene skulle bli Guds barn og verden derfor et verdig hjem for dem. I den hl. Benedikts ånd gikk derfor bønn og arbeid hånd i hånd. Munkene lærte folket å dyrke både Gud og jorden, og la slik grunnlaget for all sann kultur, og arbeidet deres bar frukter av uendelig verdi. Vidt utover spredte velsignelsen seg fra deres virke, så det Norge vi eier i dag: dyrket, verget og vernet og et øret medlem av folkenes og nasjonenes familie, bygger på tradisjonene fra disse fromhetens og arbeidets menn som slo seg ned her på øya for 800 år siden og levde her til Reformasjonen, — og fremmed voldsomakt gjorde dem hjemløse.

Vi katolikker er arvtagere etter disse munkene. Derfor har *St. Olavsforbundet* villet feire minnet om den gangen de kom og minnet om hva de var for landet. Bygningene de reiste ligger i grus, men selve verket deres — arbeidet, slitet, bønner — lever videre gjennom slektene. Det lever videre i det kristne livssyn hos vårt folk, og det lever videre i jorden de la under plogen. Vi som lever i dag bygger videre på det grunnlaget som ble lagt her for 800 år siden. Vi gjør det trass i at mange ikke aner det, og ennå færre tenker over det. Like fullt bygger vi på den grunn de la. Derfor har vi all grunn til å minnes dem og takke.

Det høver seg slik at minnedagen for grunnleggelsen av klosteret blir knyttet til det første tiltaket i *Olavsforbundets* nye arbeidsprogram: De årlige stevner som skal samle trosfeller nær og fjern til fellesskap i arbeid og samvær. Dette er det første av disse stevnene, at det blir knyttet til minnet om Cisterciensernes første arbeide her oppe ser vi som et godt varsel for framtiden. Også vi og de tiltak vi går inn for, skal bygge landet vårt med arbeid og bønn. Også fra vårt arbeid skal det strømme ut velsignelse, så det kan gro og vokse i våre fotefar. Slektene som kommer skal kunne bygge på den grunn vi legger, så de en dag signer minnet vårt, som vi nå signer dem som bygde klosteret her på øya, og alle som levde her i troskap mot sin tro og sine idealer.

Med ønsket om at dette fullt ut må oppfylles, åpner jeg derfor som *St. Olavsforbundets* formann dette første katolske stevne idet jeg ønsker dere alle, biskop, presteskap og legfolk, hjertelig velkommen med vår katolske hilsen: «Lovet være Jesus Kristus!»

Den varmtfølte tale, utmerket framført av den unge sympatiske president, som kan glede seg ved alminnelig

tillit og som det knyttet store forventninger til, falt i meget god jord hos de tilstedeværende — og så fulgte en uforglemmelig opplevelse:

Arkitekt Fischers foredrag om ruinene med orienterende omvisning.

De nakne fakta har vi delvis gjengitt sterkt konsentrert i klostrets historikk, men de gir intet inntrykk av det essensielle ved foredraget: den *ånd* som besjelet det! Det var som pastor Hansteen Knudsen ganske riktig sa i sin takketale, ikke ut fra manuskript arkitekten talte, «men ut fra meditasjon. Stener kan tale. I århundrer har disse sten ligget her og talt sitt stille språk, men De, hr. arkitekt, er den første som har fått dem i tale og ved Deres årelange samkvem med dem fått dem til å tale så høyt at også vi andre kan fatte hva de rommer av verdier.» Pastoren påpekte enn videre hvorledes det måtte en vitenskapsmann av arkitekt Fischers format og støpning til for å forstå den dype størhet i det cistercienske ora et labora. Det skal være sikkert og visst at forsamlingen fulgte betatt arkitektens tolkning av stenes vitnesbyrd om at troen her ikke hadde vært livsfjern teori med jordnær praksis til velsignelse for tidens mennesker slik de var blitt seg bevisst som evighetens barn, og så sterkt har taleren levd seg inn i stedets ånd at han kunne formidle dens inspirasjoner til oss tilhørere. Han holdt oss alle fengslet ved sin intensitet, og pastor Hansteen Knudsens takk fikk en sjelden varm og oppriktig tilslutning. I øvrig nyttet pastoren anledningen til å takke de tilstedeværende notabiliteter med riksantikvar *Nygaard-Nielssen* i spissen for deres nærvær.

Etter omvisningen i ruinene forble en ennå en stund samlet. De mange nasjonalkledde barn dannet et broket og festlig innslag og leken gikk lystig over vollen mens de unge forsøkte seg med forskjellige former for idrett, og de eldre hygget seg sammen i det praktfulle solskinn under de grønne trær. Og så sluttet dagen som det seg hør og bør med mai-andakt og «Gud signe vårt dyre fedreland». —

De samme store båter som var leid til å føre oss over, gikk nå i fast rute fram og tilbake, men det var ikke lett å løsrive seg fra stedet. Kveldsbelysningen ga ruinene et underlig skjær av liv — det var som hadde de meget å si oss ennå. Tanker kom og tanker gikk — til sist tok de form av et lite gammelt dikt:

*«Stig opp av graven, du slekt som døde,
forkynn ditt fall og avmal din brøde.
Advar oss mot utslettelsens dom,
og vis oss hvorfra din frelse kom.»*

De slekter som kom med reformasjonen trodde de hadde utslettet den katolske ånd når de jevnet dens synlige uttrykk med jorden. De visste ikke at det var seg selv de slettet ut — det går en direkte linje fra klosterruinene til Europas ruinparker av i dag! Og dog er disse ruiner ikke det verste — verst er de ruiner som så mange mennesker bærer i seg: Guds stolte byggverk i sjelen, som de har latt forfalle eller til og med selv lagt øde. Utslettelsens dom henger over vår tids kultur utad og innad fordi den er en kultur uten eukaristi: uten offer og forvandling — altså uten selvpoffrelse for å oppnå forvandlingen «ikke jeg lever, men Kristus i meg». Ånden fra cisterciensernes boliger kan vise oss hvorfra frelsen

Norsk katolsk ungdomsforbund dannet

Pinsen 1947 brakte en stor og betydningsfull begivenhet: Norsk Katolsk Ungdomsforbund ble en realitet.

Konsekvensene lar seg ikke så lett overskue — men at de vil ble til velsigelse for våre unge katolikker og derigjennom for oss alle er sikkert. Det er skapt et bindeledd mellom de forskjellige ungdomsorganisasjoner ut over hele landet og ikke minst mellom de unge som lever isolert fra sine trosfeller på steder uten kirke og derfor uten den støtte som et katolsk miljø gir.

Et langt og omhyggelig arbeid er gått forut og som samlingspunkt har ungdomsbladet «Ignis» gjort fortreffelig nytte. På «Ungdomsdagen» 1946 var en komité så langt at det på et diskusjonsmøte hvor flere av Vikariatets menigheter var representert, enstemmig ble vedtatt å nedsette en komité som skulle utarbeide lovforslag til et ungdomsforbund. Komiteens sammensetning ble følgende:

Geistlig rådgiver: Pastor Ivar Hansteen Knudsen.

Medlemmer: André Bongard, Torfinn Juell, Berit Lindemøy, Veslemøy Lovik Olsen, Øivinn Olafsen.

Olafsen har vært forhindret fra å delta i komiteens møter.

Konstituerende generalforsamling tok så til 1. pinsedag i år kl. 14 og ble åpnet av komiteens formann, Torfinn Juell. Deretter fulgte en beretning ved pastor Ivar Hansteen Knudsen om komiteens arbeid. En gikk deretter over til forhandlingene, som varte til kl. 17. Ca. 50 ungdommer deltok, hvorav følgende utenbys representanter: 9 fra Fredrikstad, 2 fra Hønefoss, 1 fra Porsgrunn og 1 fra Stabekk. Dessuten var Stavanger og Kristiansand representert ved ungdommer fra disse steder som for tiden oppholder seg i Oslo. Likeledes fulgte tre St. Josef-søstre forhandlingene. Da en ikke ble ferdig med lovbehandlingen, fortsatte møtet 2. pinsedag kl. 9,30—11. En hadde følelsen av at Vikariatets ungdom hadde meget stor interesse for saken. Til generalforsamlingen hadde både Porsgrunn og Bergen gjort skriftlige merknader til det lovutkast som i god tid var sendt til alle menigheters sokneprester. 1. forhandlingsdag var særlig preget av intense diskusjoner om lovutformningen.

Som avslutning på konstituerende generalforsamling for Norsk Katolsk Ungdomsforbund arrangerte Oslo Katolske Ungdomslag en festaften 2. pinsedag kl. 20, hvortil var invitert St. Olavs Forbunds styre og delegerte til den

skal komme — det er ruinene på Hovedøyas siste hilsen til de bortdragende. Så blir det stille i og om dem igjen, men kanskje bærer de henfarne munkesjeler i samme stund en bønn fram for Guds trone:

«Lat folket som brødre saman bu
som kristne det kan seg søma.»

ekstraordinære generalforsamling som dette forbund hadde 1. pinsedag. Geistligheten var også rikt representert.

Møtet ble innledet med valg på Norsk Katolsk Ungdomsforbunds 1. styre, idet man ikke hadde rukket dette tidligere. Styret fikk følgende sammensetning:

Formann: Torfinn Juell.

Sekretær: André Bongard.

Øvrige styremedlemmer: Veslemøy Lovik Olsen, Finn Barra, Martha Ellingsen.

Varamenn: Einar Vik, Roar Hansen.

En gikk så til bords og en rekke utmerkede taler tolket de unges glede over at denne sak nå var brakt trygg i havn — særlig talte Torfinn Juell i både kloke og folte ord om oppgavene, målet og midlene. Fru Sonja Coucheron, akkompagnert av Rolf Østbye, sang vakkert og høstet sterkt bifall — og så gikk teppet opp for en «Visjon», forfattet av Henry Werring, meget godt iscenesatt av Rolf Sand med stemningsfull og meget vakker dekorasjon av Kari Sørsdal. De opptredende var Sigurd Werring, Sherry Schiander og Kjell Ruyter. Alle skilte seg utmerket fra sine oppgaver og totalinntrykket var verdig og vakker — et langt skritt i den riktige retningen. Rolf Sand hadde i øvrig tidligere på kvelden framsagt en prolog som virket anslående og ga hele Forbundets grunnstemning.

Inn i mellom underholdt Anders Fjellberg med sitt dyktige pianospill. Det var i det hele tatt en ualminnelig hyggelig og god fest med den rette stemning over seg — katolsk ungdoms festtradisjoner verdig. En særlig glede var det selvfølgelig at hs. høyerverdighet biskopen beerte den med sitt nærvær og talte varme og begeistrende ord til de unge.

Forbundets geistlige rådgiver pastor Hansteen Knudsen som selv er ung og derfor forstår å fange de unges øren, avsluttet med en utmerket tale og etter menneskelig syn skulle alt ligge vel til rette for en ung og effektiv katolsk aksjon ved Forbundet.

Vi gratulerer derfor norsk katolsk ungdom med dette tiltak og ønsker rik velsignelse over virket i framtiden!

*

Hs. Høyerverdige Biskopen har i disse dager i forbindelse med dannelsen av «Norsk katolsk ungdomsforbund» hatt den glede å motta et betydelig beløp som direkte skal komme ungdomsarbeidet i Vikariatet til gode. Etter giverens — en kjent ungdomsinteressert — ønske skal beløpet stilles til disposisjon for en ungdomsprest etter nærmere bestemmelser og bære navn av «Søster Angelas Ungdomsforbund», etter ærverdige søster Angela av St. Josefs søstrenes kongregasjon.

*

Til midlertidig ungdomsprest har biskopen utnevnt pastor I. Hansteen Knudsen.

hvert ord, hvert arbeid. Da blir det fred og harmoni i vår egen sjel.

Men vi må også være apostler, gjøre vårt til å skape harmoni i en verden, som er splittet, og reise den opp av ruinene. «Dere skal være mine vitner», har Kristus sagt. Munkene var det ved sitt arbeid for å bedre menneskenes kår, ved sin utrettelige iver for å grunnfeste og utbrede Kristi rike. Det rike står, selv om alle kirker og kloster faller i ruiner. Det sto også da Hovedøya kloster falt i grus. Men det er likevel Kristi vilje at vi skal være de søyler som støtter det, de røster og hender som gjør det kjent og elsket. Skal vi svikte denne oppgaven? Skal vi vise oss våre forfedre uverdige? Skal vår tro være av mindre glød og kraft enn våre fedres tro? — Nei og atter nei, høytelskede i Herren, for korset, det vil si Kristi Kirke, står mens jorden dreier seg og tiden tar oss med i sin strøm. Ingen av oss vil komme utenom det, men en gang vil vi møte det igjen. Måtte det da ikke være som anklager, men som vår venn!

Amen.

Dei levande — dei døde

Ved stortingsmann Carl P. Wright's fest for medarbeiderne i det illegale bladet «Alt for Norge» holdt sokneprest H. Wexelsen Freihow denne vakre talen:

Dei levande minnest dei døde. Det er naturligt, og gjev kjensle av djupt samanheng. Og det må segjast vera serskild rett å minnast dei som måtte gjeva livet til bate for land og folk, fridom og rett. — Det som hende var meir og anna enn at bødlar tok deira liv. Sjølve gav dei i grunnen livet — i sin vilje til å vilja vera med i striden for Norge, og meir enn det. Ei personleg akt — til beste for personlegdomsliv. Ei handling — ut frå samvetet, i eit reint ynske um å tena det som gjev livet verd.

Vi er ikkje dei døde som gravlegg sine døde. Vi minnest kvinner og menn, som for oss lever, og som står der i eit hinsides fargespel, der jord og himmel synest gå saman. Ved soleglad. I det norske havet. Mot vest . .

Og vi ser etter deim. For tanke og syn går dei inn i rekkone av «de ædles ætt». Slik høyrer dei Norge til, og høyrer samstundes inn i eit endå saecula saeculosum — «De ædles ætt».

Fårlege folk for alle som vil siger åt myrkret på denne jord. «Tabets alt din vinding skapte. Evg ejer kun det tabte.» Fårlegt levande nettupp slik.

Dei gav — til oss ein draum. Draumen um Norge. Draumen um rett for alle land og folk. Draumen um fridom for personlegdomen i alle land.

So står då vi med det vi fekk av dei som gav. Og so, kva so? Det står til oss å segja takk — i handling. Vi vil. Vi vil fullføra det. Vi vil fullføra det som er sant. Det som er over oss, alltid over

oss — som ein stjernesådd himmel. Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

So stor ein draum. Og der lagar det seg det hinsides fargespelet, der himmel og jord synest vilja møtast. Og der går dei levande og dei døde saman, og ingen er død.

Våre kameratar. Pax vobiscum! A, vi fullfører det: Pax Domini vobiscum!

H. Wexelsen Freihow.

En soldat kommer heim

Yves De Castro Henrichsen til minne.

En tung regnværshimmel lå over Lillehammer tirsdag 22. april, og flagg på halv stang slo tungt mot stengene. I Lillehammer kirke sto en bære dekket av det norske flagget og med et veld av lys og blomster omkring. En soldat var sendt heim til fødebyen, Yves De Castro Henrichsen, som lot livet i England på slik en tragisk måte etter rik innsats som jagerflyer over Frankrike i 1942.

Fra Hamar tok noen av St. Carolus Borromeus-søstrene, en del av menighetens ungdom og vikaren for soknepresten, pater Le Breton del i gravferden. Requiemsøgmessen ble sunget av sogneprest Høgh fra Fredrikstad i hjemmet hos fru kaptein Mørch, dit byens katolikker hadde funnet veien for å gi Yves en verdig kirkelig gravferd med inderlig forbønn ved Herrens bord. Gravferden var senere på dagen fra Lillehammar kirke.

Sokneprest Høgh holdt minnetalen over teksten: «Alt har Gud gjort skjønt i sin tid; også evigheten har han lagt i deres hjerter; men således at mennesket ikke til fulle kan forstå det verk Gud har gjort fra førstningen til enden.» Soknepresten minnet sin tidligere elev med det følsomme sinn, det lyse smilet og det varme hjertet. I vuggegave hadde han fått i arv gode egenskaper fra to folk: Det norske og det franske. Som takk fikk han gjøre sin innsats for dem begge i striden for det som «er mer verd enn bare det å berge en tilmålt levnetsferd»: Retten til å være menneske fullt ut i samsvar med Guds tanke og i pakt med evigheten.

Yves var ikke noe hverdagsmenneske. Derfor var det en selvfølge at han ble med i første linje i striden for Norges frihet, og — en kunne nesten si — det var å vente at han ble et av de offer som ble krevd for folkets liv. Yves var en av dem som kunne dø, kunne gi seg helt og fullt. Han eide både følsomheten og viljen som må til for offeret. Trofast mot det beste i seg selv og det beste i vårt folk har han vært med og vunnet seieren. Derfor tar vi ikke det siste farvel med ham, men ønsker ham velkommen heim til landet og byen som mer enn noen gang før er hans land og hans by, fordi han stred for dem og ofret seg for dem, for deres frihet og lykke, for deres rett til menneskers liv. Her skal han sove fredens søvn sammen med de andre trofaste. Er de enn døde, er de derfor ikke borte, men blir alltid nær oss. Det skinner lys over deres graver, livets lys.

Etter absolusjonen ved båren ble det lagt kranser

St. Olavsforbundets ekstraordinære hovedstevne 25. mai

Møtet ble satt i foreningslokalet i St. Olavs prestegård kl. 20. Følgende møtte: Hs. Høyærverdighet biskopen, formannen *Wilfred Fiala*, varaformannen *E. Storheim*, sekretæren *Johs. Hongslo*, kassereren frk. *Paula Abry*, medl. av arbeidsutvalget *Alfred Tazt*, Hs. Høyærverdighet biskopens representanter i sentralstyret: sokneprest dr. *A. O. Sund* og sokneprest *Alf Høgh*.

For Olavslaget Oslo møtte: *Kr. Tangstad, André Bongard*, frk. *Maria Müller*, frk. *Martha Østensvik*, fru *Elisabeth Sinding*, — for Stabekk: *Wenzel Weber*, — for Fr.stad: fru *Ulla Wedel Berrum*, konsul *E. Berrum*, frk. *Svendsen*, — for Hamar: *Chr. Borchgrevink*, — for Porsgrunn: *G. Nergaard*, *O. Lien*, — for Stavanger: *Chr. Olsen*, — *Kr.sand S.: Ignaz Fiala*.

Foruten de delegerte var det også møtt fram mange interesserte medlemmer av forbundet.

Formannen erklærte møtet satt og ga ordet til Hs. Høyærverdighet biskopens repr. sokneprest dr. *A. O. Sund*, som omtalte det arbeid som har vært utført siden det ordinære landsmøte 29. september 1946 til dette ekstraordinære hovedstevne som egentlig er en fortsettelse av landsmøtet. Det som har krevet det meste arbeid er naturlig nok utarbeidelsen av de nye lover for forbundet. Det har vært et nyskappingsarbeid, uttalte han, for at lovverket i de minste detaljer skal bli tilpasset tidens krav. Det gjenstår nå bare å sette sluttstempet på «arbeidsdrakten», som lovverket kan sies å være for forbundet, og få hs. høyærverdighet biskopens godkjenning av denne. Så er tiden inne til å gå i gang med selve arbeidet — det praktiske arbeid ved siden av det åndelige nyskappingsarbeid som er utført i marsjen framover under St. Olavs banner.

Navneopprop ble foretatt av sekretæren, og formannen refererte deretter dagsordenen:

1) Behandling av lovene for St. Olavs forbund i Oslo Apokostoliske Vikariat. 2) Redegjørelse for de forhandlinger som er ført mellom Nord-Norges præfekturer om det framtidige

på Fra Lillehamar hogere almenkskole av rektor *Lødrup* og fra familiens venner. Vennene fra skoletiden på Lillehamar, som hadde holdt æresvakt ved båren, bar så Yves bære til familiegraven under Kirkens bønn og velsignelse. Der hviler han nå ved fars og mors side, ennå et hvetekorn sådd i Norges jord til vekst for evigheten. Fred være med hans minne.

Yves De Castro Henrichsen ble født på Lillehamar i 1915. Han hørte til den prektige gutteflokk i St. Paulus menighet i Bergen som skulle komme til å gi så mange offer i denne krigen: *Håkon* og *Rolf Bonnevie*, *Remi Ødegård* og *Hans Huszar*, falt i krigen eller døde i tyske konsentrasjonsleirer. Alle fem var de rikt utstyrte personligheter, evnerike og med en verdifull framtid for seg. De ble krigens offer på forskjellig vis. Gud signe deres sjeler med fred!

forhold og samarbeid mellom St. Olavs forbund i de tre kirke-distrikter. 3) Opprettelse av kontor og ansettelse av generalsekretær for forbundet.

En gikk så over til behandling av lovene:

De fleste §§'er i lovutkastet for sentralstyret ble vedtatt enstemmig. For en del §§'s vedkommende ble det vedtatt mindre endringer i lovutkastet, for størstedelen enstemmig. Diskusjonen for enkelte punkters vedkommende var til dels meget livlig, men var hele tiden saklig og preget av god vilje. Lovutkastet blir nå sendt Hs. Høyærverdighet biskopen til godkjenning og går så videre til trykning.

Under dagsordenens punkt 2 redegjorde formannen og den nedsatte komité's formann, *Daniel Haakonsen*, for hvordan forhandlingene med Mellom- og Nord-Norges præfekturer lå an i øyeblikket. Det måtte ansees på det rene at det ikke kunne oppnåes noe positivt på grunnlag av det opprinnelige oppdrag «å bevare St. Olavs Forbund som landsforbund». Da det imidlertid forelå tilbud om framtidig samarbeid, fikk arbeidsutvalget enstemmig i oppdrag å arbeide videre med spørsmålet om i hvor stor utstrekning og i hvilke former dette samarbeid praktisk kan la seg gjennomføre. Formannen redegjorde videre for hvordan spørsmålet om opprettelse av kontor felles for forbundet og K. O. B. og ansettelse av generalsekretær lå an og opplyste at hs. Høyærverdighet biskopen hadde stillet et kontor til disposisjon og at han også ville utnevne en prest som leder av K. O. B. og at denne prest da også ville være behjelpelig med å besørge forbundets korrespondanse og annet kontorarbeid for forbundet. Redegjørelsen ble godkjent mot to stemmer. — Til slutt uttalte formannen sin takk for frammet og den interesse og gode vilje som var vist under forhandlingene.

Hs. Høyærverdighet biskopen avsluttet møtet med en takk til arbeidsutvalg og sentralstyre og de delegerte for vel utført arbeid, og uttalte at han regnet med som en selvfølge at alle ville bøye seg for de trufne vedtak, selv om det kunne være enkelte punkter det ikke var full samstemmighet om.

Til slutt meddelte han de tilstedeværende sin biskopelige velsignelse.

*

På et etterfølgende sentralstyremøte ga formannen en orientering om det avholdte årsstevne på Hovedøya i anledning av 800 års dagen for Cisterciensernes komme til Hovedøya og opplyste at det forelå tilbud om å få overta for en rimelig pris den opptatte filmen fra stevnet som senere er vist fram på «Lydfilmavisen». Videre forelå tilbud om å få kjøpt av Norsk Telegrambyrå en rekke filmbilder som byrået hadde tatt opp fra stevnet. Det kunne også bli spørsmål om å kjøpe inn noen klisjéer av disse bilder til bruk i «St. Olav». Han ba om bemyndigelse til å anvende de nødvendige midler til anskaffelse av filmen og de bilder som en kunne ha interesse av å få kjøpt av Norsk Telegrambyrå, og de ønskede klisjéer. Videre var det ønskelig å få kjøpt inn den filmen som ble tatt opp fra den liturgiske utstilling høsten 1946. Disse filmer kunne så leies ut til de lag som måtte ønske det. Bemyndigelsen ble gitt enstemmig.

LYKKELIGE DAGER

De store dikterne har ofte modningsperioder hvor de ikke skaper verker på høyde med det ypperste de kan yte. Storverker som Sigrid Undsets middelalderromaner og Olav Duuns «Juvikfolket» for eksempel blir bare mulig ved at dikteren under intenst arbeid samler og fullstendiggjør den sjelelige verden han dikter på. Men når dikteren så fortsetter å leve og utvikle seg, må det ta tid før han greier å innfange de nye sjelelige regioner han kjemper seg adgang til, i en ny syntese, i et nytt konsentrat.

Flere av Sigrid Undsets nutidsromaner fra mellomkrigstiden synes å fortelle om en slik modningsperiode. De bærer nok preg av dikterinnens geni, men de er stundom noe ujevne som kunstverker, de greier ikke å samle i en kunstnerisk syntese det nye som bryter fram i Sigrid Undsets sjel i disse årene. Stundom skades komposisjonen av refleksjoner som ikke smelter sammen med sjelskildringen. Stundom virker realismen i miljø- og emnevalg en smule vingestekkende. Men det som holder dikterisk mål i disse romanene, står til gjengjeld på en plass for seg selv i norsk romankunst.

Det har vært tegn tidligere som tyder på at Sigrid Undset holder på å legge denne periode bak seg. «Lykkelige dager», som nå foreligger på norsk, er imidlertid det utvetydigste vitnesburd om sjelelig befrielse og over-skudd vi hittil har fått fra hennes hånd.

Det er en upretensjøs bok. Den skal fortelle amerikanske barn hvorledes norske barn lever. Dette formålet skulle en tro den fyller til fullkommenhet. Den er komponert slik at en følger en norsk families liv gjennom et år, og underveis får dikteren anbrakt en rekke opplysninger om norske forhold (om 17. mais historie, om seterdrift og geitostproduksjon) diskret og naturlig i sammenhengen. En skulle også tro at barna vil like den hyggelige fortelleren som en hører gjennom hele boken. Og det som står om mormor (s. 49) at hun snakker til barna «som de skulle være like voksne og kloke som hun selv», gjelder også for mormors datter, som jo også andre steder har forsvart oppfatningen av barna som «små voksne».

Men som tilfellet gjerne er med gode barnebøker, er «Lykkelige dager» også en bok for voksne. Ja en kan kanskje si den først og fremst er en bok for voksne. Opplevelsen av alle de enkle tingene som skjer i hverdag og fest og ferie, er et rikt og modent hjertes opplevelse, og barna vil ikke kunne ta imot den i hele dens fylde. En vet ikke hva en mest skal feste seg ved: de mange

gripende naturskildringene, de humoristiske og treffende portretter av hunder og andre husdyr — hundene især er tatt på kornet! — eller bildene fra barnas liv. Det er vel disse siste som går av med seiren.

En spør seg hva det er som gjør bokens barne-skildringer og andre karakterstudier så levende. Svaret må vel bli at Sigrid Undsets humanisme i denne enkle lille boken har fått utfolde seg fritt. Øyet som ser, er et klokt øye som ikke er blind for feil og mangler og komiske sider ved de mennesker det betrakter. Men samtidig har det evnen til å se hvert enkelt individ ut fra dets egne forutsetninger. Hvis alle gutter burde være som bokens Anders, ville bokens Hans være lite verdt og omvendt. Men fordi menneskene er forskjellige fra Skaperens hånd er det like galt å sette opp en menneskelig norm for alle mennesker som det ville være å kritisere en ku fordi den lite ligner på en hest. Tro om det ikke er en innstilling av denne art som ligger bak dikterens evne til å se med befriende humor på de menneskelige svakheter og avholde seg fra den ensidighet som gjør urettferdig?

Ennå er det øyensynlig én type dikteren har vanskelig for å goutere, — nettopp den typen som ikke respekterer sine medmenneskers vern om sitt eget, men søker å bestorme og erobre en guttunge med innpåsliten hjertelighet. I sin sterke reaksjon mot denne typen røper Sigrid Undset sine røtter i norsk jord.

«Lykkelige dager» er en bok som Sigrid Undsets mange beundrere vil lese med dyp glede.

Daniel Haakonsen.

Til Stiklestad

Olsok og Stiklestad, — to ord som hører sammen. To ord som har sitt spesielle budskap til alle katolikker i Hellige Olavs land. De minner oss om vår plikt å gi Gud æren og takke Ham for det store Han har skjenket oss ved Hellig Olavs martyrdød på Stiklestad: troen på den hvite Krist.

Tradisjonen tro blir det også i år pilegrimsferd til Stiklestad på St. Olavs dag og hvis mulig pontifikal høymesse ved høyerverdige prefekt Mgr. Deutsch.

Vær med på årets Olsok i Trondheim, Hellig Olavs by!
vær med på pilegrimsferden til Stiklestad! Under krigen
var det meget vanskelig, ja for mange umulig. Nå skulle
det vel atter gå an? Vi har nok å be Hellig Olav om.
Vårt dyre fedreland — og hele verden med — er langt fra
ut av all fare.

Legg dine ferieplaner slik at du kan ta «Stiklestad»
med. Innrett deg deretter — allerede nå! Og anmeld
din deltagelse i god tid for at alt på beste måte kan
ordnes med hensyn til pilegrimsferden.

Velkommen da til St. Olavs by og helligdom!

S. Hünen, ss. cc.,

sokneprest ved St. Olav, Trondheim.

Her hjemme - -

Fredrikstad. Lokalledet av St. Olavs Forbund i St. Birgitta menighet har sett som sin oppgave både å arbeide blant menighetens egne folk og utover blant ikke-katolikker. Denne dobbelte arbeidsoppgave ble gjennomført selv i krigstiden, og under sin nye energiske og dyktige formann, fru Ulla Vedel Berrum, har foreningen nå atter tatt fatt på arbeidet med å nå både menighetens folk og ikke-katolikker med opplysende foredrag om aktuelle spørsmål. Det har allerede vist gode resultater.

Det første foredraget ble holdt på møtet Palmesøndag 30. mars av konsul Einar Berrum over emnet: «Kirken og de hemmelige selskaper». Konsul Berrum er som få en fagmann i denne saken og gjorde klart og levende rede for de forskjellige hemmelige selskaper, deres organisasjon og historie, deres mål og utvikling. Foredragsholderen gjorde også rede for Kirkens velgrunnede forbud mot medlemskap i hemmelige selskaper. Etter foredraget ble det gitt høve til å stille spørsmål av interesse for emnet, og det var mange som nytte høvet. Det ble en både livlig og interessant kveld, som viste at foredraget var blitt hørt med levende interesse, og at det hadde aktuell verdi for tilhørerne. — Det neste foredraget i denne serien av aktuelle emner ble holdt søndag 27. april. Formannen, fru Berrum, holdt foredrag om forfatteren Arthur Koestler og hans bøker, særlig «Yogien og kommissæren» og «Ankomst og avreise». At emnet var i høyeste grad aktuelt, viste den store tilslutningen og den spenning det ble hørt med. Foreningslokalet var fylt, og ikke-katolikker var denne gangen i flertall. Bifallet etter foredraget viste at det var falt i god jord.

Etter fru Berrums foredrag kåserte sokneprest Høgh om «Tre diktere og krigen: Koestler, Hillary, Huxley». Også kåseriet ble fulgt med levende interesse. Oppfordringene fra mange kanter til å holde fram med slike foredrag viser at tiltaket er vellykket, og at foreningen her har en stor oppgave av apologetisk art.

Skulle ikke dette være noe også for andre lokalleder?

Eter foredraget samlet foreningens medlemmer og andre av menigheten seg til selskapeleg samvær i prestegården. Det ble en gjennomført vellykket kveld, ikke minst fordi så mange av ungdommen hadde funnet veien til foreningen.

Melder.

- og decute.

EN LÆRESTOL I GREGORIANSK MUSIKK er opprettet ved universitetet i Amsterdam. Den skal også beskjeftige seg

med annen musikk fra middelalderen. Som dosent er utnevnt jesuittpateren Joseph Smits van Weesberghe.

PASJONSSPILL I ST. ANSGARKIRKEN I KØBENHAVN.

Til tross for den danske typografstreik som i inn på tre måneder har lammet all pressevirksomhet i Danmark ut over de sosialdemokratiske organer, har «Katolsk Ugeblad» dog kunnet utsende flere litograferte nummer, hver vel bare på to sider, men med så konsentrert stoff og utstyr at hvert nummer har vært både instruktivt og orienterende i dagen og veien. I et av disse numre refereres de pasjonsspill som på pasjonssøndag ble oppført i den danske katedral, St. Ansgarkirken i København. Det har ingen forhåndsreklame vært da en var redd for at tilstrømmingen da hadde vært for overveldende — likevel var kirken mer enn fylt.

Ifølge ukebladet «foregikk spillet i kirkens kor og formet seg som en rekke vakre tablåer med ledsaking av sang, musikk og resitasjon av liturgiske tekster. Det var et veldig oppbud av opptredende personer i kostymer — riktig og vel avstemte — og koret var imponerende stort og sang fortreffelig. Framstillingen av Frelseren selv var gjort ytterst diskret og vakkert, og Jesu ord ble sunget overordentlig skjønt av pastor Cay Benzon. Enkelte scener — Judas' fortvilelse og naturens reaksjon ved Jesu død var av en direkte rystende effekt, like på (men ikke over) grensen for hva en kan tillate seg av «teater» på et hellig sted.

Det kunne ikke unngås at hele den form spillet hadde (det var pastor Geertz-Hansen som hadde forfattet det) virket som en nyhet som på sine steder krevde tilvenning ved sin usedvanlige sammensetning av realisme og liturgisk symbolikk og av forskjellige tiders musikalske uttrykksform. Men dette første forsøket var gjennomført med en betagende alvor og innleven og virket helt etter hensikten — de unges ønske om å forberede seg selv og hele menigheten til den stille uke.

Kreisler blir Katolikk.

Den verdensberømte fiolinist Fritz Kreisler og hans hustru er blitt opptatt i den katolske kirke og har mottatt den første helige kommunion i New York.

Etter å ha besluttet å bli katolikk leste Kreisler i flere måneder med Mr. Fulton Sheen fra The Catholic University of America. Mr. Sheen har uttalt at Kreisler tok sine katolske studier dypt alvorlig og søkte å sette seg inn i Kirkens liv og lære gjennom bøker på alle språk. Det Nye Testamentet leste han på gresk.

Fritz Kreizleir ble født i Wien i 1875 som sønn av en lege. Sin debutkonsert holdt han elleve år gammel, og som trettenåring dro han til Amerika på turné.

Noen av hans mest berømte komposisjoner som han lenge ikke ville vedkjenne seg at han hadde skapt, er «Wienercapricer», «Liebeslied», «Liebesfreud» og «Skjønn Rosmarin».

Kreisler har vært amerikansk statsborger siden 1942.

til buljong
supper, sauser
og stuinger.

NOREX SUPPE
KRAFT

Buljongpulver og ekte kjøttekstrakt

Norges Brannkasse
Grünlagt 1867

Skadeforsikring

Brann - Innbrudd
Glass - Vannledning
Huseieransvar - Hus-
leieavbrudd etter brann

Johan Olsen & Sønner

Murmester og entreprenørforretning

Kongensgt. 17, Oslo.

Etabl. 1896.

Telf. 42 50 85 - 42 52 23

St. Olavs Forlag

Akersveien 5 I

Pater Boers: «Katolsk praksis». Kr. 7,00.

Fåes også hos Cammermeyner og Concentra, Akersgt. 61.

Pater Lutz: «Kjenn din religion» Kr. 6,00.

Tidligere utkommet:

Pastor Sund: «Nærmere Gud». Kr. 1,50.

Pater Leo van Eekeren: «Det kristelige ekteskap og cølibat.» Kr. 1,00.

«Bønnebok for katolske kristne.» Kr. 7,50.

Pater Thorn: «Kristen enhet.» Kr. 1,00.

Pater Dr. J. van der Burg: «Det katolske trosprinsipp sammenliknet med det protestantiske.» Kr. 3,00.

«Det bibelske Skriftemål.»

Kr. 1,00.

Dessuten flere opplysende brosjyrer, samt katolske skolebøker.

Stadig mer etterspurt er
Pater Boers' bok:
KATOLSK PRAKSIS
Kr. 7,00

Ny bok!

Pavedømmet

av Pastor J. v. d. Burg

Stemmebruk, Oplesning

Behandling av talefell

ADELAIDE JØRGENSEN

Telf. 46 23 73. — Jac. Aallsgt. 16 III

T. S. Jacobsen Begravelsesbyrå

Ullevålsvn. 1

Telf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 85 50 - 69 43 72

Til salg i ekspedisjonen:

*Enkeltte eksemplarer av St. Olavs nummer
om festlighetene på Hovedøya: kr. 1.—*

Katolske bøker.

Pascal: Tanker — oversatt av Pater Lutz. Ib. kr. 21.80.

Danske bøker — Chesterton: Mørk Middelalder. Kr. 10.39.

Karl Adam: Katolicismens inderste Væsen. 10.39.

Hünemann: De bannlystes Præst. 8.15.

M. Lekeux: Maggy. 6.98.

Martindale, S. J.: Pier Giorgio Frassatti. 8.15.

Katharina Emmerichs Visioner. 7.88.

Biskop Suhr: Moderkirken. 0.98.

Fonseca: Maria-Apenbaringen i Fatima. 4.65.

Pavestolen og Arbeidsspørsmålet. 3.38.

Guardini: Vor Herre og Frelsers Korsvej. Ib. 1.92.

Da de var unge — Træk fra Helgeners Barndom. Ib. 2.56.

Alterlys kan nå levers med 25 % Blevoks.
«C O N C E N T R A», Akersgaten 61.

N.B. Danske bøker has stadig på lager.

Erindringsliste:

Oslo katolske menighetpleies kontor.

Åpent fra kl. 11—13 torsdag,
fredag og lørdag.

St. Elisabethkongregasjonen av St. Olav, Oslo

Felleskommunion Jesu Hjertefest
fredag 13. juni under messen kl.
7.45. Deretter fellesfrokost i klubb-
lokalet.

Mariakongregasjonen Oslo

Felleskommunion søndag 8. juni.
Sommerutflukten foregår søndag
15. juni.

St. Franciskus 3. orden Oslo

Møte fredag 13. juni i St. Hal-
vards kirke. Deretter selskaperlig
samvær i lokalet.

ST. OLAV

KATOLSK UKEBLAD

REDAKTØR:

E. DITHMER-VANBERG

REDAKSJON OG EKSPEDISJON:

Akersvegen 5 I. Telefon 42 37 43.

ST. OLAVS EKSP. OG FORLAG:

Kl. 10—15, unntatt onsdag.

Utbetalinger kun tirsd. kl. 13—14.

ABONNEMENTSPRIS: kr. 2,50 pr.

kvartal, for utlandet + avisporto.

ABONNEMENT tegnes i ekspedi-

sjonen og på ethvert postkontor.

ANNONSER må være innsendt in-
nen søndag aften.

MANUSKRIPTER må være inn-
sendt innen fredag aften.

Adopsjon

Finnes det en katolsk familie som vil adoptere et ny-
født barn av bra foreldre? Nærmere opplysninger i Me-
nighetspleien i Akersveien 5, eller i bladets ekspedisjon.

Gaver til feriekolonien 1947

Med takk til giverne kvitteres herved for de til dags
dato innkomne bidrag til Feriekolonien husholdning:

Fru Solberg kr. 100.—, fru Holm-Hansen kr. 10.—, hr.
Fraenkl kr. 5.—, fru Undset kr. 100.—, fru Kleppe kr.
5.—, frk. S. L. kr. 50.—, frk. Müller kr. 10.—, frk. Solem
kr. 25.—, frk. F. C. kr. 15.—, fru Sinding kr. 25.—, str.
Ingeborg kr. 12.50, frk. Boe kr. 50.—.

For gaver gitt til nødvendig komplettering av senge-
utstyr, en særlig takk til hr. Wright for kr. 500.—, og til
frk. Knudtson for kr. 100.—, og fru Bølstad kr. 20.—.

Oslo katolske menighetspleie, den 3. juni 1947.

St. Gudmunds legat

Til opphold ved katolske skoler for barn fra ubemidlede
katolske hjem i Norge.

Søknader (med anbefaling fra vedkommendes sokneprest)
bes sendt snarest til Prioeren for Dominikanerne, Neu-
berggaten 15, Oslo.

N. K. B. F.'s

Utdannelseslond for ungdom

utdeler i juli måned en del av inneværende års renter.
Ansøkingene må være anbefalt av vedkommendes sokne-
prest og tilstillet viseformannen, fru Elisabeth Sinding,
Gabelsgt. 23, Oslo, innen 1. juni.